

DERİN GEÇİTTE

VALENTİNA GAVRİLOVNA ŞULBAYEVA

Aktaran: EKREM ARIKOĞLU

Hakas Oyun yazarı Valentina Gavrilovna Şulbayeva, 1939 yılında Taştıp rayonundaki Çılannıĝ köyünde çiftçi bir ailenin çocuĝu olarak doğdu. İlk okula Çılannıĝ'da başladı. Babası II. Dünya Savaşında hayatını kaybedince Şulbayeva yetim kaldı. Okulu Abakan'da bitirdi. 1959'da okul bitince iki yıl köyde öğretmenlik yaptı. Fakat o gazeteci olmak istiyordu. 1961 yılından itibaren Leningrad'daki Üniversitenin Gazetecilik Bölümüne girdi. Okul bittikten sonra Abakan'daki "Lenin Çolı" gazetesinde çalışmaya başladı. Daha sonra Hakas radyosunda redaktör olarak görev yaptı. Görevi sırasında yaptığı geziler, karşılaştığı insanlar onun eserlerinin temelini oluşturdu. İlk Oyunu "Sarnalbaan Sarın" sahnelendi ve bütün ülkede münekkitlerin büyük beĝenisini kazandı. Genç yazarı Moskova'daki Tiyatro Enstitüsü'nün büyük kurslarına davet ettiler. Burada tiyatro sanatıyla tanıştı, meşhur dramaturgların derslerine katıldı. Günümüzde Hakas Yayın Evinin baş redaktörlüğünü yapmaktadır. Hakas halkının yetiştirdiği en önemli oyun yazarlarından biri olan Şulbayeva, oyunlarında Hakas halkının zamanla hayatında meydana gelen deĝişmeleri konu olarak işler.

Şulbayeva 1985 yılında, dört oyununu (1.Sarnalbaan Sarın 2.Sın Müüzi 3.Hınızına la Sastırba 4.Çurtas Salĝaĝında) kitaplaştırdı.

Türkiye Türkçesine aktardığımız Tirin Kiçigde (Derin Geçitte) adlı oyunu "Ah Tashıl" adlı edebiyat almanaĝının 40. sayısında (1992) yayımlandı. Yazar bu oyununda perestroyka (yeniden yapılanma) ve glasnost (açıklık) politikalarıyla Hakasların hayatında meydana gelen deĝişmeleri bir ailenin dramı şeklinde anlatıyor. Yeni hayata alışma, Afganistan savaşının insanlar üzerindeki etkisi, Hakas kadının fedakârlığı oyunda işlenen diĝer konular.

Birinci bölümünü 16. sayımızda yayımladığımız bu eserin ikinci bölümünü de bu sayımızda yayımlıyoruz.

DERİN GEÇİTTE

İki Bölüm, Dokuz Perdelik Oyun

Oyuncular:

Klanya: Üç oĝlanın annesi, 65 yaşında kadın.

Payapan: Onun kocası.

İvan Petroviç veya Paynuş: Onların oğlu.

Timke: Afganistan'da savaşmış, 27 yaşında, onların oğlu.

Pana: Cezaevinden çıkan 25 yaşında erkek, onların oğlu.

Antip Nikanoroviç: İvan Petroviç'in birlikte öğrenim gördüğü arkadaşı, partinin bölge başkanı.

Paara veya Varya: İvan Petroviç'in karısı.

Keres: Klanya'nın arkadaşının kızı, aktris, 45 yaşında.

Pacan: Pana'nın birlikte öğrenim gördüğü arkadaşı.

Matilda: Pana'nın kız arkadaşı.

Tayka: Öğrenci

Ogas: Klanya'nın komşusu, 65 yaşında kadın.

Toplam 12 kişi: 6 erkek, 6 kadın

Hakasya'da değişimin başladığı zamanda geçiyor.

İKİNCİ BÖLÜM/Altıncı Sahne

(Matilda'nın yaşadığı küçük ağaç evi. Askı, tutacak görünmüyor. Odanın ortasında soba. Pencere yanında ayaklı masa. Eski demir karyola. Karyolanın altından bavul görünüyor. Odanın içi kirlî, kap kacaklar oraya buraya atılmış. Masa üstünde boş şişeler, bardaklar, ekmek kırıntıları. Matilda'yla Pana yataкта yatıyorlar.)

Matilda: Kızıl rütbeliden çok korktun mu?

Pana: İnsan mı öldürdüm ki korkayım.

Matilda: *(Kucaklayıp.)* Korkmuşsun

Pana: *(Silkinip.)* Uzak dur.

Matilda: Pana, Pana, senin bir yere gitmek canın istiyor mu be?

Pana: Nereye?

Matilda: Uzak uzak, deniz aşırı. *(Pana seslenmiyor.)* Pana, a Pana, benim Amazon'a gidesim geliyor.

Pana: Hangi Amazon'a? O Amerika'daki mi?

Matilda: *(Gülüyor.)* Yok Ashıs'daki mi?

Pana: Seni şu Kızıl Kara ırmağa bırakmaya gelmez. Sen orda bir iki günde herkesi bozarsın.

Matilda: Sen, sağır kulak, küt tokmak, kadınlarla konuşmasını da bilmiyor-sun, fakat senin kardeşin n-ımı (*Ağzını şapırdatıyor.*) ne entelektüel, er gibi er. Ben onun yanına gittim. On yaşındaki bile bana saygı göstermezdi. Matilda Ma-karovna, geçiniz, başköşeye oturunuz diyor. Kendi yanında, oturttu. Ben sizi dikkatlice dinliyorum dedi. Sonra çay koyup verdi.

Pana: Niçin yalpalandın oraya?

Matilda: Kes sen. Yeterince dinle. Çay içirtti, pastadan, hayır, çikolatadan. Sonra tiyatroya sokarım dedi.

Pana: Tiyatroda ne edeceksin? Sana, işte Matilda'ya, kerpiç taşıtmak gerek.

Matilda: Hadi canım (*Alay işareti ediyor.*) Kendin yap, küt tokmak. Matil-da büyük sanatçı yaratılmış. Artis olayım, Pana, seni güldüreyim. (*Bağırıyor.*) Hadi!

Pana: Çıldır, çıldır.

Matilda: Küçük aygırım, tos vuran boğacığım. (*Panayı okşuyor.*)

Pana: Sessiz duran yılanın kuyruğuna basma, sokulursun.

Matilda: Er kişinin içi deniz gibi geniş olmalı, fakat seninki şu kadar çen-gel. Polislere şikayet edersem, bu kez kardeşin de yardım etmez.

Pana: Sen... canını sıkma. İşe giriyorum.

Matilda: Ne kadar güzel! Şimdi hayatımız normale dönüyor. Senin yanın-da ben de tam bir insan olurum. (*Kalkıp kemer kuşanır gibi dönüyor.*) Kim her-kesten güzel? Matilda. Kim herkesten becerikli? — Matilda. Kim erkeklerin ba-şını döndürüyor? Matilda. Ne dersin, aşkım? (*Pana, kalkıp, Matilda gibi kendi et-rafında dönüyor.*)

Pana: Kim herkesin hoppası?- Matilda. Kim herkesten cıvık? — Matilda. Kim erkekleri çıldırtıyor? —Matilda.

Matilda: Yalan söyleme (Pana'ya asılıp.) Pana, sen beni azıcık da olsa sev-miyor musun? Söyle, saklamadan söyle.

Pana: Sen ham yemişsin. Seni çiğneyip çiğneyip tüküresim geliyor.

Matilda: Ben sana gösteririm hamı, olmamış yemişi! —Al ham yemiş, bu ol-gunlaşmış yemişi! (*Pana'yı, tutup silkeleyiyor. Kapışıyorlar. Tayka giriyor, bun-lar ona aldırıyorlar.*)

Tayka: Hey, ne yapıyorsunuz, niçin kapıştınız? Öyle yapmayın ya. (*Pa-na'nın elini çekiyor.*) Bırak, bırak Matilda'yı! (*Pana Matilda'yı bırakıyor.*)

Pana: Hangi çocuk sesi kulağıma geldi. Tayka! Taykacık. Vay kimi bulmuş.

(*Tayka'yı kucaklayıp, okşuyor. Tayka onun yüzüne tokat atıyor.*)

Tayka: Sabıkalı! (*Pana Tayka'ya tokat atıyor.*)

Pana: Kimim ben? Kimim?

Matilda: İşte al işte. Burada temizlik yapılıyor. Niçin buraya geldin? Niçin beni takip ediyorsun?

Tayka: Mektup sana. (*Çıkarıp veriyor.*) Belki, acildir diy düşündüm.

Pana: (*Matilda'ya.*) Seni düşünüyor. Malız biz. Tayka, darılma bana, beni affet. İşte öldür beni. (*Tayka hızlı adımlarla kapıya gidiyor.*) Tayka! Gitme, Tayka!

(*Pana, koşup koluyla kapıyı tutuyor. Tayka, onun kolunu yana çekip çıkıyor. Pana onun peşinden çıkıyor. Pana'nın sesi işitiliyor: «Tayka, kızma. Ben bilemedim, seni kırdığımı. Tayka, bu yeniden olmayacak, Tayka»*)

Matilda: (*Sinirlenip.*) Görmüyor musun, nasıl yalvarıyor o kızın önünde, fakat ben ona ham yemişim. (*Şişeden içki koyup, başına dikeyor, bardağı yere fırlatıp kırıyor. Pana giriyor.*)

Pana: Matilda, hangi odada yaşıyor Tayka?

Matilda: Bilmiyorum.

Pana: Söyleme, ben kendim de bulurum onu.

Matilda: Ya ben? Beni düşünüyor musun?

Pana: Sana mesele mi, başka birini bağlarsın.

Matilda: Ben seni bağlamışım, seni!

Pana: (*Gülüyor.*) Beni bağlamak için sana demir zincir gerek.

Matilda: Bulunur, zincir, demir de bulunur.

(*Keres'le Timke Giriyor.*)

Keres: Merhabalar. E-e, nerelerde saklanıyorsunuz. Güçlkle bulduk.

Timke: (*Pana'ya.*) Sen, fail, yitiverdin; fakat annem orada aklını oynatacak.

Pana: Yüz kere kaybol, fakat annem nerede olduğunu bilsin.

Matilda: Geçiniz, oturunuz. Sandalye de yok. Yatağa oturunuz.

Timke: (*Pana'ya.*) Dönmeyecek misin?

Pana: Niçin? Kocaya henüz varmadım. (*Gülüüyorlar. Matilda masayı yatağa doğru çekiyor.*)

Matilda: Yiyecek bir şey yok. İçki var. Bugün bizim bayramımız: Pana iş bulmuş. Özgür hayatıyla vedalaşiyor. (*Bardaklara içki koyuyor.*) Glasnost için!

Keres: Yok, Pana için... İşinde, hayatında başarılı olsun. (*Tokuşturup içiyorlar.*)

Matilda: Ben de bir daha boş gezmeyeceğim. Polisler beni gözetliyorlar. Keres, beni tiyatroya alırlar mı?

Keres: Yetenek gerek orada.

Matilda: Yetenek, yetenek, oradaki herkes yetenekli mi? Nasıl bende binlerce (*Serçe parmağını gösteriyor.*), azıcık da talih yok. Yoksa, benim gibi artist yaratılmamış. (*Neşeli müzik çalıyor, omzuna kumaş alıyor, kollarını yayıp, dans etmeye başlıyor. Keres ona kollarını doluyor.*) Dünyaya bir kere geleceğiz, oynamak oynamak gerekir. (*Ansızın müziği kesiyor, elbisesiyle kapanıp ağlıyor.*)

Keres: Güzelim, ne oldu? Çok güzel dans ediyorsun.

Matilda: Sebepsiz ağlamak istiyorum, bana aldırma. (*Hıçkırıyor.*)

Keres: Güzelim, burada seni kimse kızdırmadı.

Matilda: Ben kendi hayatıma kızıyorum. (*Gözlerini siliyor.*) Keres, şarkı söyleyin bana, neşeli neşeli şarkılar.

Keres: Neşeli şarkı da bilmiyorum. (*Şarkı söylüyor.*)

Çayıda guguk ötüyor,
Benim yaşımı sayıyor,
Oy, gugukçuk, şarkı söyleme,
Gönlüceğimi üzme.

Gugukçuk, gugukçuk,
Gönlüceğimi üzme.

Bir kiraz çiçek açıyor,
Çayırı süslüyor,
Oy, kirazcık, çiçek açma,
Yüreciğimi acıtma.

Kirazcık, kirazcık,
Yüreciğimi acıtma.

Matilda: Keres, siz her zaman neşelisiniz ama gözünüz hüzünlü.

Keres: (*Gülümsüyor.*) Solmuş olmalılar.

Matilda: Mutluluk yok mu?

Keres: Mutluluk, Matilda, güneş gibi. Bir doğar, bir batır. Ben mutluluğu damlayla alıyorum. Güzel gün — mutluyum. Rolü güzel oynadım — mutluyum, sevdiğim insanla karşılaştım — mutluyum.

Matilda: (*Mırıldayıp.*) Sizin, İvan Petroviç'le birbirinizi sevdiğiniz söylemiyor. Niçin birlikte yaşamıyorsunuz?

Keres: Derler, karşı dağda ateş yanıyor. Ben sevmiyorum, Matilda, benim derimi yüzüyorlar.

Matilda: Öyleyse Timke anlatsın, Afganistan'da nasıl savaştığını. Ben hiç dinlemedim.

Keres: Matilda...

Timke: (*Sinirlenip.*) Benim derimi ne zamandan yüzdüler. Savaşmadım. (*Gömleğini çekip sıyrarak, arkasını dönüyor. Sirtında yara izleri görünüyor.*) Güzel mi? Hoş mu görmek?

(*Pacan giriyor.*)

Pacan: Merhabalar, hemşehrilerim. (*Timke'yi görüp.*) Güreşecek misin?

Timke: Güreşmeye, çıksın, kim kendine güveniyorsa! (*Keres Pacan'a göz kırpmıyor.*)

Keres: (*Konuyu değiştirmeyi düşünüp.*) Müzik çalın, dans edelim. Pacan, dans eder misin.

Pacan: Ben dans etmeye gelmedim, peki edelim. (*Keres'le Pacan dans ediyorlar. Timke müziği kapatıyor.*)

Timke: Ne bayramı size? Neyi kutluyorsunuz?

Keres: (*Timke'ye.*) Güzelim. Darılma bize. Pana işe giriyor.

Pacan: Evet, evet, ben bunun için geldim. Nasıl konuşmuştuk, sabahleyin işe. Gençler orada kötü değil. Bir yol bulursun. (*İçki işaretini yaparak.*) Fakat bunu bırakmak gerekli.

Matilda: Bugün de içiversin. (*Paca'a içki uzatıyor.*) Şu-u... arkadaşın yoldan çıkarmasın.

Pacan: Senin de, Matilda, yola girmen gerek.

Matilda: Evet, ben büyük yöneticiye söz verdim: Yeniden boşa gezmeyeceğim. Düğümledim, bağladım. İşsiz gezen kadın, evet, kuyruksuz kısırağa benzer.

Pacan: Bizim iş yerine kapağı atanlar, yaparsa, baştan sona yapıyor, fakat içkiye çarpılıyorlar.

Matilda: Çarpılmayız, Pacan, çarpılmayız. Kendimiz çelme takarız. (*Gülüyor.*)

Pacan: Hala kötü yaşıyoruz. Kötü gün için paramız yok. Niçin? Para tutamıyoruz. Pazarda sayısız kara başlı (Rus olmayan) oturuyor. Bir tek Hakas'a rastlayamazsın. Bizim satacak malımız yok mu?

Matilda: Eyet, ne satacağız? Biz Pana'yla içki satmak istedik, hemen polislere yakalandık. (*Gülüştüyorlar.*)

Pacan: Sizin yaptığımız spekülörlük. Kendi kazandığını satmak gerek.

Matilda: Yarar bize.

Pacan: Eet «yarar» hayatta bize engel oluyor. Yol yok bize “yarayan” “kötü klüp” bize yarar. Yarmalı çorba varsa bize başka bir şey gerekmez. Şimdi ticarete atılıyor. Bizim halkımız ticaret yeri almayı da düşünmüyor. Güzel yerleri alsalar, orada da oturup dururuz.

Keres: Sizler, gençler, halkın arasında parlak işlere girişiniz.

Matilda: Gerçekten de, niçin siz dilinizi keskinleştirip duruyorsunuz. (*Sesini yükseltip.*) Halkı düşünmek gerek.

Pacan: Biz de düşünüyoruz. Niçin başkaları kendi milletini düşünmüyor? Evet siz niçin sadece bugünü yaşıyorsunuz?

Perde/Yedinci Sahne

(*Klanya'nın evi. Timke, başını masaya bırakmış, oturuyor. Klanya Tanrıya dua ediyor.*)

Klanya: (*Yavaşça, kendi kendine.*) Ey, tanrım, yukarıdaki yaratıcım, senin elinde yaşıyoruz. Benim yurduma rahat, huzur gönder, yavrularıma mutluluk ver.

(*Payapan öksürüyor.*)

Payapan: Klanya... Klanya...

Klanya: Buradayım, buradayım.

Payapan: Su.

Klanya: İlâcımı iç. *(Veriyor.)* O efsuncunun yaptığı eriyik.

Payapan: *(Başını sallayıp.)* Su, su ver.

Klanya: Evet, şimdi, su içip, böyle yatıp duracak mısın. *(Su veriyor.)*

Payapan: Klanya, sen Tanrıdan ölüm dile bana. Alsın benim canımı çabucak.

Klanya: Kendi kendine kötü düşünmemeli. Sırası gelince hepimiz orada olacağız.

Payapan: *(Klanya'nın sözlerine katılmayarak.)* Alsın beni. Ben de acı çekmezdim, sana da çektirmezdim.

Klanya: Beslen. *(Kaşıkla ağzına bulamaç sokuyor.)*

Payapan: *(Kaşığı öteye itip.)* O beni almaz, Klanya. Günahlı kimseye Tanrının ihtiyacı yoktur.

Klanya: Dua et Tanrıya, iyileştirsin seni.

Payapan: Geç, Klanya, güneş battıktan sonra, güneşin doğması düşünülmez.

Klanya: Kemirme kendini.

Payapan: Evet, Klanya, hesaplaşıyorum uçsuz bucaksız hayatım için.

Timke: *(Girip.)* Hesaplaş, her şeyle hesaplaş. Benimle de hesaplaş.

Klanya: Çocuğum, Timke... Timke *(Annesini eliyle öteye itip.)* Hesaplaşsın; Niçin ben babam diriyken, babasız büyüdüm? Neredeydin sen, bana baba gerek olduğu zaman? *(Payapan, gözünü kapatıp, derince inliyor. Timke ansızın onu sert sert kucaklayıp sıkıyor.)* Babacığım, babacığım, dinleme beni. Ben sadece dışımdan sana kötü davranıyorum, içimde sana acıyorum.

Payapan: Teşekkür, teşekkür ederim oğlum.

Timke: Anne, bana on lira ver.

Klanya: Nereden alayım parayı, çocuğum.

Timke: Ver, anne.

Payapan: Ver, Klanya, var ise.

Klanya: Gece parayı ne yapacaksın?

Timke: Gerek.

Klanya: (*Gömleğinin cebinden el mendiline sarılı para çıkarıyor.*) Paynuş ağabeyinin verdiği para. Benim emekli aylığım bir şeylere gerek oluyor.

Timke: Öderim.

Klanya: Kıza araba da alırdın paran olsa. Su gibi harcıyorsun. (*Timke susuyor, parayı alıp, çıkıyor. Onun karşısından Ogas nine giriyor.*)

Ogas: (*Timke'ye.*) Nereye? Çapkınlığa mı?

Timke: (*Gülüyor.*) Çapkınlığa (*Çıkıyor.*)

Ogas: (*Başköşeye geçip.*) Merhabalar. Nasılsınız?

Klanya: Sakince. Öksürüp, iniltiyle yaşayıp duruyoruz.

Ogas: (*Payapan'a doğru gelip.*) Hastalığın biraz iyileşiyor mu? (*Payapan, başını sallayıp, oraya dönüyor.*) Otlardan içmek gerek.

Klanya: Sende ne var ne yok?

Ogas: (*Derin nefes alıp.*) Gelmediler oğullarım. Bağrım kuruyor, sadece onları düşünüyorum. Al, seninkilere ver. (*Çantasından sucuk çıkarıp veriyor.*) Bozultur, ben yiyemiyorum.

Klanya: (*Haç çıkarıp.*) Tanrı sağlık versin sana. Evet, benim sana verecek bir şeyim de yok.

Ogas: Ne gerek yalnız canıma. Ben Tanrıdan bir tek şey istiyorum. Elden ayaktan düşersem çabucak ölüm versin bana. Kim bakar, kim uğraşır benimle?..

Klanya: Çocukların elbette.

Ogas: Onlara biz, altın yumurtladığımız zaman gereğiz. (*Gülüşüyorlar.*) Haydi, siz haberleşin. Vaktim yok. Kaymağı ocağa koymuştum. (*Çıkarken dönüp geri geliyor.*) İşte, nasıl yaşamaya başladık. Her şeyin fiyatı her gün artıyor. Evet, ben ne anlatıyorum. Ben milletvekili iken, böyle hayat yoktu, hiçbir şey olmadı. Evet... gideyim, yeniden karşılaşmak üzere. (*Ogas çıkıyor, Paara giriyor.*)

Klanya: Niçin susuyorsun? Saşa'dan haber var mı?

Paara: Telefon etti.

Klanya: Karısıyla nasıl yaşıyor?

Paara: Kim bilir onları. Şimdi bir şey olmaz. Sonra yaşlanınca — hakaret eder. Varıyorlar kara başlılara, sonra bir yere bırakmıyorlar.

Klanya: Orası insandan. Belki, ondan iyi gelin de yoktur.

Paara: Annesi, sen de öyle söyleme. Görmüyor musun milletler nasıl birbirine giriyor.

Klanya: Birbirine girerler sonra yeniden birlikte olurlar. Bir elin parmakları ayrılmaz. (*Paara'yı omuzundan sallıyor.*) Üzülme.

Paara: Annesi, sana bir şey anlatmamışlar?

Klanya: (*Ürküp.*) Peki ne? (*Paara susuyor.*) Han Tanrım, kötü bir şey mi oldu?

Paara: Paynuş hakkında gazetede makale çıktı.

Klanya: Ne yazmışlar? Niçin suçluyorlar?

Paara: Karalıyorlar.

Klanya: Sen, Paara, dolaştırmadan anlat: Ne yapmış Paynuş?

Paara: Bir şey yapmamış. Kötü çalışıyor diye tenkit ediyorlar.

Klanya: Gece gündüz çalışıyor—yaranamıyor. Gerçek haber değil bu.

Paara: Onunla çatışan kişiler çok var.

Klanya: Ne yetmiyor onlara, hakimiyeti mi bölüşüyorlar?

Paara: Annesi, ben Paynuş için korkuyorum. Kötü rüya gördüm. Sert kasırğa esiyor. O kasırgada Paynuş topaç gibi dönüyor. Dönüp dönüp devriliyor. Fakat kasırğa borkünü alıp gidiyor. Ben bağırdım: «Paynuş, borkün! Borkün, Paynuş!» Koşuyorum, yakalamaya çalışıyorum. Sonra, bir şeye karışıp devriliyorum. Bütünüyle çamura bulanmış vaziyette yatıyorum. Fakat benim yanımda gülüyor. «Bu senin çamurun, Paynuş, senin çamurun!» — bağırp, uyandım.

Klanya: (*Haç çıkarıyor.*) Tanrım, kuru bizi beladan.

Paara: (*Klanya'yı kucaklayıp.*) Annesi, yüreğim benim, kurut gibi kuruyor. Ayrıldım Paynuş'tan, fakat yüreğim sadece ona acıyor. Çabucak da evlenir. (*Klanya susuyor.*) Annesi, Paynuş'a hiçbir şey söyleme. Gideyim. İş arasında buraya geldim.

Klanya: Çay içiver. (*Mutfağa yöneliyor.*)

Paara: Acelem var, annesi. Hoşça kal.

Klanya: Üzülme. Tanrı, belki, korur bizi kötülüklerden.

(*Paara çıkıyor. Çok geçmeden İvan Petroviç giriyor.*)

İvan Petroviç: Merhaba, anne.

Klanya: Bu günlerde gelmedin.

İvan Petroviç: Vakit yok, anne.

Klanya: İşlerin nasıl gidiyor?

İvan Petroviç: *(Kendini neşeli gösterip.)* Kötü değil, anne.

(Klanya oğluna doğru bakıyor. Bir şey söylemek ister gibi yaparak, susuyor. Keres giriyor.)

Keres: Buraya girmeden geçemiyorum. Merhabalar. Bu, Klanya teyze, Pa-yapan ağabeye. *(Selofan ambalajda elmalar veriyor.)*

Klanya: Bak, bu Keres'e, olmaz ki. Siz oturunuz. Ben çabucak ekmek alıp geleyim.

Keres: Ben alayım, Klanya teyze.

Klanya: Yok, yok, ben kendim. Bugün açık havaya da çıkmadım. *(Çantasını alıp çıkıyor.)*

Keres: *(İvan Petroviç'e doğru gelip.)* Vanya, üzülme o makaleye. Orada bir kelime bile doğru değil. Ben, ona karşı yazı çıkacağını düşünüyorum.

İvan Petroviç: Kim yazacak?

Keres: Senin arkadaşların, birlikte çalıştığın arkadaşların.

İvan Petroviç: Yazmazlar, Keres. Kim sıcak köze basmak ister.

Keres: Nasıl yazmazlar. Onlar gerçeği biliyorlar: Öyle değil, seni karalıyorlar.

İvan Petroviç: Çaylaklar ötünce, su çullukları ses çıkarmazlar.

Keres: Ya utanç? Azıcık utanır yüzleri vardır onların?

İvan Petroviç: Utanç, Keres, altın gibidir, o çok derinde yatar.

Keres: Öyleyse ben yazarım. Şimdi neşretmek serbest, ne istiyorsan onu yaz.

İvan Petroviç: Gerek yok, rica ediyorum, Keres.

Keres: Vanya, güzelim, bütün doğrular senin yanında. Bazen bütün dünyaya haykırırım geliyor: «İnsanlar, o herkesten temiz, herkesten iyi».

İvan Petroviç: Boğuyorsun, öldürecek kadar övdün, Keres. Kes, nefes alayım. *(Gülüyorlar.)*

Keres: Sen çocuk gibisin, Vanya, kendini savunmayı bilmiyorsun.

İvan Petroviç: *(Gülüyor.)* Fakat benim savunucum var. *(Keres'i omzundan tutuyor.)* Benim geçtiğim geçidin derinliği bilinmiyor, ucu bucağı görünmüyor.

Bu yüzden büyük çevrime doğru gidiyorum. Sonra batıyorum, derinliğe kapılıyorum.

Keres: Vanya, güzelim, bütün iyi niyetliler senin yanında. Diğerleri köprüden koşarak geçiyorlar. Ben yaya kayarak, boğularak geçiyorum. Yoruldum ben, yoruldum mücadeleden, kendim için savunma yapmaktan.

İvan Petroviç: *(Gülüyor.)* Sen kimin için mücadele ediyorsun?

Keres: Hepsiyle. Kocam varken kocamla, kaynanamla, rejisörle rol için, daire için, aşkı için... Şimdi yoruldum. Ben su kaynatmış arabayım. Parçam yandı. Araba gürlüyor, sürükleniyor, fakat gidemiyor.

İvan Petroviç: **Keres:**..

Keres: Nasihat etme, Vanya. Ben kendimi biliyorum. Bu son yıllarda ne güzel, unutulmaz oyunlar çıkarıp, ne büyük yaratıcı işlerle hemşehrilerimi gururlandırdım. Bunlar düşünülüyor.

İvan Petroviç: Ben sana inanıyorum, Keres, inanıyorum senin sanatına.

Keres: Teşekkürler, Vanya. Ben bile inanmıyorum kendime, bu hayatı boşuna yaşıyorum diye düşünüyorum.

(Öksürüyor Payapan, Keres ona doğru gidiyor.)

Keres: *(Yastığını düzeltip.)* Az, azıcık bu tarafa. İlacınızı içiniz, Payapan ağabey. *(İçiriyor.)*

İvan Petroviç: Yarın seni, baba, en iyi doktor görecektir. Ben onunla bugün konuştum.

Payapan: Teşekkür, teşekkür ederim Paynuş.

(İvan Petroviç Payapan'ı, yastıkları doğrultup oturtuyor. Giriyorlar Klanya'yla Timke. Timke çok kaptırmuş. Cebinden yarısı içilmiş şişe çıkarıp masaya bırakıyor.)

Klanya: Ekmeği düşünüp, acele ettim. Şimdi yemek yeriz.

Timke: Oturunuz masaya. Ağabey, Keres, anne.

Klanya: Dur, yiyecek koyayım.

Timke: *(Küçük bardaklara içki koyup.)* Alınız. Niçin kaldırıyoruz? Perestroyka için?! Demokrasi için?! *(Keres'le İvan Petroviç bardaklarına dokunuyorlar. Timke tek başına içiyor.)* Bana öyle bakmayın. Ben yoldan çıkmış failim. Eskiden ben de insandım. Novosibirsk Üniversitesinin Felsefe Fakültesinin öğrencisiydim. Hayatımı seviyordum, her şeye inanıyordum. Yurtseverdim, yurdu- ma, halkıma yardım etmeyi düşünürdüm. Afganistan'da savaş başlayınca, gö-

nüllü olarak savaşa gittim. Söyleyin, niçin bugün ben hiç kimseye, hiçbir şeye inanmıyorum. Niçin? Susuyorsunuz? Cesaret edemiyorsunuz konuşmaya? Evet, ben söyleyeyim. Hepsi beni aldattı. Ben inandım partiye — parti beni delirtti. Ben inandım yüksek ülkeye, ülkü beni çıldırttı. Sevdiğim bir kız vardı, askere giderken seni beklerim dedi. Beklemedi, delirtti beni. Ben kime inanayım, hangi Tanrıya iman edeyim?

Klanya: Yavrum, üzülme, yine krizin tutar.

Timke: Anne, durdurma beni. Sen, ağabey, dürüst yöneticiydin. Peki niçin oğlunu, Saşa'yı, Afganistan'a göndermedin? Susuyorsun? Evet ben söyleyeyim. Sana oğlun kıymetli idi, acıydın ona. Başkaları orada savaşsınlar, başkaları ölsünler! Öyle değil mi? Yoksa ben yalan mı söylüyorum? Telefon etmedin mi savaş komitesine, istemedin mi Saşa'yı Afganistan'a göndermemelerini?

İvan Petroviç: Doğru Tima, öyle bir konuşma oldu. Saşa, gerçekten de benim için çok kıymetli.

Timke: Fakat ben kıymetli değilim? Ve başkaları için yüreğin sızlamıyor?..

İvan Petroviç: Ben insanım, Tima, Tanrı değilim ve insanlar yanılabilirler.

Timke: O yanılığın bedelini halk ödüyor, fazlasıyla ödüyor. İşçi vidayı dahi yanlış yaparsa onu ödetiyorlar, orada, Afganistan'da, o kadar insan kırıldı, hayata yeni atılmış gençler. Onların bedelini hiç kimse ödemiyor, hiç kimseyi yargılamıyorlar. Bunun sonunda yaşamak nasıl? Ben soruyorum sizden, nasıl yaşanır?

Klanya: Yavrum, niçin böyle sıkılıyorsun? Köye gidip gelseydin, karınla karşılaşırydın. Uzak dursa da, kötü kimse değil. Çocuk da seni düşünüyordur.

Timke: Bırakın beni! Hiçbirini görmek istemiyorum.

Klanya: Çocuğunu da mı?

Timke: Onu da. Hiçbir şeye aldırmiyorum. Bana hiçbir şey gerek değil. Ben yaşamak istemiyorum, öleceğim. *(Masaya dönüp yatarak hıçkırıklarla ağlıyor.)*

(Zom sarhoş Pana giriyor.)

Pana: Anne, o beni kovup attı. Ben onun için sabıkalıyım.

Klanya: Kim kovdu?

Pana: Tayka, Tayka, anne. Beni serseri görüyor, işe girdiğime inanmıyor.

Klanya: Böyle sarhoş kişiye kim inanır.

Pana: Oof, anne, ben onun yanına ayık gittim. Fakat o yine de kovdu. Sonra sinirlenip, tartıştım anne. Tilda beni sorarsa yok dersin. O bana gerek değil.

Bana Taykacık gerek, Tayka.

Klanya: (*Dua edip.*) O-o, Tanrım, yukardaki yaratıcılarım, benim evime huzur gönderin. (*Pana'yı koltuğundan tutup götürüyor.*)

Pana: Tayka... Todinova Tayka... Üçüncü sınıf öğrencisi.

Perde/Sekizinci sahne

(*Öğrenci yurdu. Tayka'nın odası. Duvarların iki yanında yataklar. Yatakların üstünde kitaplı raflar, yanında artistlerin resimleri asılmış. Oda ortasında masa. Tayka masa başında bir şey yazıyor. Pana giriyor.*)

Pana: Merhaba, Tayka, ne yapıyorsun?

Tayka: Ne görüyorsun. (*Pana'ya bakmadan, yazıyor.*)

Pana: Haydi, konuşalım mı.

Tayka: Ne hakkında?

Pana: Bugün ne kadar güzel bir gün, değil mi? Tanıdık kaynıyor. İnsanlar, bak, caddeye çıkıp geziyorlar.

Tayka: Mani olma. Rapor hazırlıyorum.

Pana: Peki kime okuyacaksın?

Tayka: Aylara.

(*Pana gülüyor.*)

Pana: Ben bir ayının yanına oturayım, olur mu, Tayka? (*Tayka susuyor.*) Tayka, yeter yazdığın. Ben, biraz oturayım mı?

Tayka: Ne istiyorsun?

Pana: Ayı. (*Gülüşüyorlar. Duvarı gösterip.*) Evet, bu sırtkan Gurçenko'yu niçin buraya astın? Bir yakışıklı oğlan assaydın.

Tayka: Seni asayım.

Pana: Asacaksan, asılıırım da. (*Gülüşüyorlar.*) Rafın yana yatmış. Çivi var mı?

Tayka: Yok. Git mani olma. (*Pana, susuyor, duvardaki çiviye çıkarıyor. Ayakkabısını çıkarıp çiviye çakıyor. Askerler gibi elini siperliğine kaldırıp.*) Tayka arkadaş, tank bölüğü emrinize hazır.

Tayka: Boşuna konuşma. Şimdi gençleri çağıracağım.

Pana: Aman Tanrım! Yardım edin! Dövüyorlar! (*Tayka, masadan kalkıp kapiya yöneliyor. Pana aniden kolundan yakalıyor.*) Nereye?

Tayka. Bırak, bağırırım.

Pana: *(Tayka'yı kendine çekip.)* Bağır. Oyun bitti. Şimdi konuşalım.

Tayka: Bizim konuşacak bir şeyimiz yok.

Pana: Var. Ben seni seviyorum. Gel bana.

Tayka: Ne hızlısın. Bırak. Benim sevdiğim var.

Pana: Yüz tane de sevdiğin olsun, seni ben alacağım.

Tayka: Fakat ben sana varmayacağım. *(Çekişerek dönüyorlar.)*

(Matilda giriyor.)

Matilda: Ay, kumrular, ay, guguklar, bakınız şunlara, nasıl sevişiyorlar, *(Ansızın Tayka'yı kendine doğru çekip döndürerek.)* Sen, çipocuk, biliyor musun?..

Pana: Sen buna karışma!

Matilda: Korkma, karışmam. Ben erkek değilim ki karışayım. *(Pana'nın kolundan silkeliyor, Tayka'ya.)* Sen, çipocuk, biliyor musun, ben bulaşıcı kötü bir hastalığa yakalanmışım?

Tayka: AIDS mi?

Matilda: Frengi. Duydun mu öyle bir hastalık?

Pana: Nasıl oldun, Matilda?

Matilda: Nasıl olmuyorum, kötü hastalığa yakalandım. *(Tayka'ya.)* Peki, biliyor musun, kim onu bana bulaştırdı? *(Pana'yı gösteriyor.)* İşte bu köpek. *(Tayka'ya.)* Yattın mı onunla?

Pana: *(Matilda'ya doğru yürüyüp.)* Defol buradan, kesik kuyruk! *(Pana'la Matilda masa etrafında kovalıyorlar.)*

Matilda: *(Tayka'ya.)* Yattın mı?

Tayka: Ne düşünüyorsun, Matilda? Niçin ben onunla yatayım?

Matilda: Bilmiyor musun, niçin yatılıyor erkeklerle.

Tayka: Sen herkesle kendini karıştırma. Çıkın buradan!

Pana: *(Matilda'ya.)* Duymuyor musun, çık.

Matilda: Çıkayım, seninle birlikte.

(Pana Matilda'ya doğru fırlıyor. O, yüreğini tutup, aniden yere yığılıyor. Gözlerini kapatıyor.)

Tayka: (*Çok korkarak.*) Matilda! Matilda! (*Pana'ya.*) Doktor çağır! Çağır doktor. (*Matilda'yı sallıyor. Matilda, gülerek doğruluyor.*)

Matilda: Yüreğin düştü mü? Çok korktunuz ya? (*Gülüyor.*) Korkmayın, şaka yaptım. Hastalığı da uydurdum. (*Kalkıyor.*) Evet, ben senin için gelmiştim, Pana. Bugünden sonra ben seni tanımıyorum, sen beni. Kocaya varıyorum, Pana.

Pana: (*Çok sevinip.*) Gerçekten mi? Harika.

Matilda: Sen Matilda'nın kötü biri olduğunu düşünüyorsun? Yanılıyorsun. (*Ansızın, bir yatağa çıkıp, dönüyor.*) Kim herkesten neşeli? — Matilda. Kim herkesten atak? — Matilda. Kim herkesten mutlu? — Matilda. Konser bitti. Hoşça kal, Pana. (*Elini uzatıyor.*) Hoşça kal, Tankacık. Matilda kötülük nedir bilmez. Siz de mutlu olunuz. (*Tayka'ya.*) Ashında, pek de kötü oğlan değil. Boşuna sen onu bırakıyorsun. Beni sevseydi, ben ona varırdım.

Tayka: Kime varıyorsun, Matilda?

Matilda: O gizli, biri elimden tutar. (*Gülüyor.*)

Tayka: Kutlarım seni, Matilda. Düğüne çağırır mısın?

Matilda: Güzel hediye alacaksan çağırayım (*Gülüyor.*) Evet, hoşça kalın.

Pana: Var kocaya, Matilda.

Matilda: Eh, pes doğrusu. Kutlamayı da düşünemiyorsun. Titreyip oturuyorsun. Söyledim: Kocaya varıyorum, varacağım.

Tayka: Evet, sen niçin oturuyorsun? Git.

Pana: Gitmem.

(*Matilda, kapıyı çarpıp, çıkıp gidiyor, Tayka, ansızın kalkıp, çıkıyor. Pana onun peşinden çıkıyor. Çok geçmeden giriyor Tayka. Aynaya bakıp masa başında yeniden yazmaya başlıyor, Klanya ile Ogas giriyorlar.*)

Klanya, Ogas: (*Kapıyı açıp.*) Girebilir miyiz?

Tayka: Giriniz, giriniz.

Klanya: Aradığımız kişi buradaymış. Merhaba. (*Klanya ile Ogas tokalaşıp, merhabalaşıyorlar.*) Burada yaşıyorsun, ha?

Tayka: Evet. Size Pana gerek olmalı. O az önce çıktı.

Ogas: Bize sen gerekليسin, Tanka kız.

Tanka: Ben?.. Peki, oturunuz. (*Ocağa çaydanlık koyuyor. Ekmek kesip, masaya bırakıyor.*)

Klanya: Rahat yaşıyorsun.

Ogas: Baksana, eşyaları da var.

Tayka: Bu hizmeti ben KVN-da kazandım.

Ogas: Kavında ha, böyle şeyler oluyor mu?

Tayka: (Gülüyor.) Yarışma öyle.

Ogas: Harika, harika, kız kişi böyle olmalı. Ben milletvekili iken...

Klanya: (Ogas'ı sarsıp.) Hey, bırak, vekilliğini. (Tayka'ya.) Anne babanız vardır, nerede yaşıyorlar?

Tayka: Öök Piltiri'nde. Babam çobandır.

Klanya: Ve sen okumayı seviyorsun?

Tayka: Bitirmek gerekir. (Çay koyuyor.) Çay içiniz.

Ogas: Çay içmeye, odun kırmaya değil, tadalım, Klanya. (Çay içiyorlar.) Bizim oğlan uğruyor mu?

Tayka: Pana mı?

Ogas: Evet, kötü oğlan değil o.

Tayka: (Hoşlanmayarak.) Biliyorum. Buraya gelip, mani oluyor. Bugün onu kovdum.

Klanya: Çocuğum sen onu gücendirme. Yüreği yumuşaktır onun. Bu kendini bilmezlerle karşılaş, ceza evine girdi.

Tayka: İçki içiyor, orada burada geziyor.

Ogas: Güzel tohum geç çıkar. Yola girer o, iyi kızla karşılaşır.

Klanya: Sen onu eline alabilirsin, kızım. Anne babandan istemeye gideriz.

Tayka: (Gülüyor.) Şimdi istemeye gitmiyorlar.

Ogas: (Klanya'ya göz kırpmıyor.) Onlar kendileri konuşurlar, biz yokken.

Tayka: Kocaya şimdi varmayacağım. Okumak gerek. Sonra yeğenlerimin eğitimine yardım edeceğim.

Ogas: Birlikte yardım edersiniz.

Klanya: Er kişi tek başına yaşarsa, kötü bir şeye de bulaşabilir.

Tayka: Aklı varsa, girmez.

Ogas: Rız olmuyorsun, ha? Fakat biz sana umutla geldik.

Tayka: (Gülüyor.) Bakarız... sonra.

Ogas: Az önce öyle söylemedin.

Tayka: Fakat ben söz vermiyorum.

Klanya: Bak, o sözü yüklenip götürecektir miyiz. *(Gülüşüyorlar.)*

Ogas: Ben de kocaya varacağım diye söz vermemiştim, sonra vaktim geçti. O-oo, milletvekili iken, hangi oğlunlar beni çevirmediler. Misen'i de, kocamı yani, sakladığımda, beni kocaya vermek istediler. Varmadım. Ben erkeklerin yanlarında oturmayı sevmiyorum, o erkeklerin kokularına da çarpılmıyorum *(Klanya Ogas'ı sarsıyor.)* Genç olsaydım, yanlarında oturur, koklardım da. *(Gülüşüyorlar.)*

Klanya: Hayat böyle ne de olsa, devamlı güçlü olamazsın. Peki, bizi yolcu et kızım.

(Hepsi çıkıyorlar.)

Perde/Dokuzuncu sahne

Klanya'nın evi. Payapan ayağa kalkmış. İki yanından onu Klanya ile Ogas tutuyorlar.

Klanya: Derin bize. *(Payapan sendeliyor, düşer gibi oluyor.)* Bak, sen de. Kabuk gibisin.

Payapan: Başım dönüyor.

Ogas: İyileşiyorsun. Biraz daha yat.

Klanya: Bak şimdi diğer ayağınla. *(Yürüyor.)*

Payapan: Yeter. Canım çıkıyor.

Klanya: Bas, bas, şöyle, sevdin yatmayı.

Payapan: Durun.. Nefes alayım.

Klanya: Tamam, bugünlük yeter.

Ogas: Yeterince dayanırsak, kendi kalkmaz. *(Yatağa getirip, yatırıyorlar.)* Klanya *(Derin nefes alıp.)* Benim de gücüm fareninki kadar.

Payapan: Bir iyileşeyim bir ayağa kalkayım. Ben seni, Klanya, Kara Deniz'i görmeye götüreceğim.

Klanya: *(Gülüyor.)* Bak hele, ben şuradaki Apçanay köyüne gidemiyorum. Vaftiz annem ne zamandır çağırıyor.

Payapan: Oraya da gideriz. Misafir gideriz, Klanya.

Klanya: *(Sinirlenip.)* Geç, Payapan. Yanmış odunun külünü ne kadar da ka-

rıştırsan, tuşmaz.(*Susuyorlar.*)

Ogas: Benim ateşim yarım yamalak yanıyor, gel gör ki, ısınacak kimse yok. Nades kızım tatilde gelecek oldu, şimdi gelmem diye mektup yazmış; Almanya'ya gezmeye gidiyor. Babasını orada mı kaybetti, uzaklaştı kız. Petke'den haber yok. Bir iki kelime yazsa: Anne nasıl yaşıyorsun, sağlığın yerinde mi?

Klanya: Boşuna dememişler, çocuk bağıra tok olur.

Ogas: Geceleyin düşünüp yatıyorum. Bana bir şey olsa, kimse fark etmez. Kokuncaya kadar yatarım orada.

Klanya: Bak, uzak tut öyle düşünceyi.

Ogas: Senin çocukların yanında, ben tek başıma. Komşuma anahtar verdim. Olmazsa, görünmezsem, açıp baksınlar.

Klanya: Niçin çocuklarının yanına gitmiyorsun?

Ogas: Evimi nasıl bırakıp gideyim. Sonra, biri gel demiyor, diğeri çağırıyor.

(*Pana giriyor. O çok mutlu.*)

Pana: Anne, yemeğin var mı?

Klanya: Var, var çocuğum (*Mutfağa yöneliyor.*)

Ogas: Baban bugün ayağa kalktı.

Pana: Bende de güzel haber var. Anne, bana yeni araba veriyorlar.

Klanya (*Şaşırıp.*) Yeni araba... Sana?..

Pana: Bana, anne. Sabah beni müdür çağırttı, fakat, yeniden kuyruğumu bağlayacaklarımı düşündüm: Senen ailen Çistanov? Evet, dedim, İvan Petroviç Çistanov akraba değil sana? Nasıl, diyorum, akraba değil. Aynı karından doğduğum kardeşim. Niçin, baştan söylemedin. Biz sana güzel bir araba verirdik. (*Gülüyor.*) Haydi, veriniz, diyorum, henüz geç sayılmaz. Bugün sabah, yeni arabalar alacağız. Birisi senin olur. (*Yemek yiyor.*)

Klanya: Fakat sen "ikinci sınıfım" diye kızıyordun.

Pana: (*Gülüyor.*) Böyle giderse, ben birinci sınıfa da terfi edebilirim.

Ogas: Neden olmasın. Kardeşine çektiysen, yönetici de olursun.

Pana: Yo-ok, yönetici olmam. Dudağım çirkef, yağlı olur. (*Gülüşüyorlar.*)

Klanya: Peki, o kızcağız... Tayka? Onunla görüşmüyorsun?

Pana: Onun için ben, anne, ham yemişim.

Klanya: *(Gülüyor.)* Ham yemiş olgunlaşır.

Ogas: Nereye gidecek o, bizim elimize düşer.

(Timke giriyor. Elinde mektup.)

Timke: Dusya'dan mektup.

Klanya: Bana mı?

Timke: Yok, bana. Anne çocuk hastalanmış.

Klanya: Gitmeli, yavrum.

Timke: Öğle otobüsüne yetişir miyim?

Pana: Çabuk hazırlan, ben seni pazara kadar götüreyim. *(Timke acele ediyor, ona annesi yardım ediyor.)*

Klanya: Bunu çocuğa götür. *(Paket içinde şeker veriyor.)* Maris kaynana selam söyle. Karını, çocuğunu getir, yavrum. Çocuğu özlüyorum. O olmayınca ev boş gibi.

Ogas: Gelsin Tuysa, annene yardım etsin, annesinin yanında niçin kalıyor. Çocuğa biz de bakarız. *(Pana ile Timke çıkıyorlar.)* Evet, Klanya, sağlıcakla kal, ben de, evime döneyim. *(Payapan'ı gösteriyor.)* Yorulmuş. Uyuyor. Yarın gelirim. Ogas çıkıyor. Aceleyle giriyor İvan Petroviç. Onun yüzü çekilmiş gibi, fakat o neşeli görünüyor.

İvan Petroviç: Merhaba, anne. Ne yapıyorsun? Yine vaktin yok. Ne zaman insan gibi dinleneceksin?..

Klanya: *(Gülüyor.)* Çam yaprağını dökünce.

İvan Petroviç: *(Payapan'a doğru gösterip.)* Şimdi nasıl? İlaçların etkisi var mı?

Klanya: Bugün birkaç adım attı.

İvan Petroviç: Yarın dört adım atar, iyileşir anne.

Klanya: Yemek ye, yavrum otur.

İvan Petroviç: Ben tokum, anne. Otur, dinleniver.

Klanya: Bizde güzel haberler var, Paynuş. Pana'ya yeni araba vereceklermiş. Senin gibi yükseltmezler mi acaba. Pana'yla bizi kim tanırdı. Ve Timke karısının yanına gitti. Tuysa'dan mektup gelmiş, çocuk hastalanmış. *(Gülüyor.)* Çocuğu bahane edip, çağırıyordur.

Klanya: Senin çocuğum, işlerin nasıl? *(İvan Petroviç susuyor. Burada Klanya oğlunun soluk yüzüne dikkat ediyor.)* Paynuş, yine bir şey mi oldu?

İvan Petroviç: Korkacak bir şey yok, anne. Beni işten çıkarmışlar.

Klanya: Niçin?

İvan Petroviç: Kötü çalışıyorum anne, yardımcı olamıyorum.

Klanya: Bundan daha fazla nasıl çalışacaksın. Ne yetmiyor onlara? Kendileri bekleyecek hayvanlar.

İvan Petroviç: Fark etmez, anne. İşsiz kalmam. Şimdi boş vaktim çok olacak. *(Gülüyor.)* Kışın tavşan avına giderim, tavşan etiyle beslerim seni. Bu sana anne. *(Cebinden para çıkarıp veriyor.)*

Klanya: Al, al. Kendin biriktir. Şimdi Pana çalışıyor, paraya sıkışmayız.

İvan Petroviç: *(Annesinin eline parayı tutuşturup.)* Biriktir. Gerek olur. Ben kendime ayırdım.

Klanya: Şimdi ne olacak, Paynuş?

İvan Petroviç: Ne olacak? Yaşayacağız. Bugünden başlayarak dinleneceğim. Artas'a gidip geleceğim, anne, her zaman doğup büyüdüğüm yeri düşünüyorum. Bugün rüyamda oraya gittim. Su başında oturup, balık avlıyorum, fakat oltama devamlı yaltanmaz balıkları geliyor.

Klanya: Seni çıkaran «yaltaklanmazlar» olmalı.

İvan Petroviç: *(Elini koyup.)* A-a, düşünme onu, anne. Şimdi, temiz havadan doyuncaya kadar nefes alayım, gidip yeşil ormana çıkayım.

(Keres giriyor, onun elinde çiçekler.)

Keres: Merhabalar. Beni düşünmüyorsunuz? Fakat ben sizi düşünüyorum *(Elini uzatıp tokalaşiyor.)* Klanya teyze, bir kap verin bunları koyacak.

Klanya: Bak, şu Keres'e. Kaç defa sana söyledim: Paramı bu çiçeklere harcamam. *(içinde su olan kavanoz getiriyor.)*

Keres: Şurada, en iyi görünen yere, koyalım. Baktığımızda – Keres'i düşünürsünüz. Vedalaşmaya geldim, yola gidiyoruz, Klanya teyze.

Klanya: Uzun mu?

Keres: Bir ay kadar, herhalde.

Klanya: Yokluğunda arayacağız seni, Keres.

Keres: *(Gülüyor.)* Fakat yokluğumu çekmez, ona, yönetici kimseye, zaman yok.

İvan Petroviç: Ben şimdi yönetici değilim, Keres.

Klanya: Paynuş'ı işinden çıkarmışlar.

Keres: Çıkarmışlar... Vanya'yı?.. Niçin? Vanya, niçin susuyorsun?

İvan Petroviç: Keres, rica ederim, sorma benden bir şey, girmeyin bu meseleye.

Keres: Ben girerim, ben susmam. Ben biliyorum, niçin seni çalıştırmadıklarını. Sen, Vanya, onlara yarayan, uygun kişi olamadın. İki yüzlü değilsin: Yaltaklanmayı, kurnazlığı bilmiyorsun, yan kesiciliği bilmiyorsun.

İvan Petroviç: *(Gülüyor.)* Sen de, Keres, beni öldüreceksin, övüp duruyorsun, savunucum benim.

Keres: Keres burada küçücük bir adam. Onun çarpan kalbi gibi. Vanya, sen yukarıdan biriyle görüş. Senin hiç kimsen yok mu?..

İvan Petroviç: Yok, Keres, gerek yok buna. Çalışırım bir yerde. Zamanım varken kitap yazarım.*(Gülüyor.)* Yazar olacağım.

Keres: Ben kötü kalple yola çıkıyorum, Vanya.. *(İvan Petroviç'in başına elini götürüyor.)* Düşünme, koru kendini.

İvan Petroviç: Teşekkürler, Keres. *(kendini alaya alarak.)* Korunayım.

Keres: *(Saate bakıp.)* Geç kalıyorum. Hoşça kal, Vanya. *(Elini bırakmadan, uzun süre İvan Petroviç'e bakıyor.)* Klanya teyze, hoşça kal. *(Payapan'ın uyanıldığını görüp.)* Payapan ağabey, ben döndüğümde ayağa kalkmış olunuz. Tamam?

Payapan: Çalışırım Keres. Çabuk dön.

Klanya: *(Keres'e dua ederek.)* Ardın kapalı, önün açık olsun. Sağlıcakla gidip gel.

İvan Petroviç: Ben seni uğurlayayım, Keres.

Keres: Peki, hoşça kalın. Beni unutmayın. *(Keres'le İvan Petroviç çıkıyorlar.)*

Payapan: Latif insan. O girince, parlak güneş doğmuş gibi.

Klanya: Onun annesi öyleydi.

Payapan: *(Klanya'nın elini sıvazlıyor.)* Sen de öylesin.

(İvan Petroviç giriyor.)

Klanya: Uğurlamadın mı?

İvan Petroviç: Arkadaşlarıyla gitti. *(Annesinin görmez yanından İvan Petroviç dilinin altına tablet sokuyor.)* Anne, ben biraz yatayım. *(Divan'a yatıyor.)*

Klanya.Dinlen, dinlen yavrum.

(Pacan giriyor.)

Pacan: Merhabalar. (Tokalaşıp, herkesle merhabalaşıyor. İvan Petroviç, kalkıp, oturuyor.) Nasılsınız?

İvan Petroviç: (Kendisiyle alay edip.) Nefes alması hafif, yaşamak mutluluk verici.

Pacan: Ben her şeyi biliyorum. Üzücü, siz orada gerekliydimiz.

İvan Petroviç: Bırakalım, Pacan, bu konuşmayı. Senin işlerin nasıl?

Pacan: Bırakın. Düşüncelerimi yeterince anlatayım. Bizim için gerçekten üzücü, İvan Petroviç. Sizinle bütün meseleleri çözüyorduk.

İvan Petroviç: Şimdi gelen bütün sorunları çözer.

Pacan: Çözer, çözmez, bunu konuşmak için henüz erken. (Susuyorlar.) Anlatayım, niçin siz, İvan Petroviç, tutunamadınız? Size sert davranış gelmiyor: Yiğitlenme, cesurluk, kahramanlık. Meseleleri bugün biriktirmeden, dönmeden, baştan sona bitirmeli.

İvan Petroviç: (Gülüyor.) Karga, laçın olmaz, Pacan İvanoviç.

Pacan: Siz laçinsiniz, İvan Petroviç, fakat yumuşak kanatlı laçinsiniz.

İvan Petroviç: Bana kıymet verdiniz, ben de sizin hakkınızda konuşayım. Siz, gençler, çok güzel işler yapıyorsunuz, fakat çok acelecisiniz, taşıyorsunuz, çok gürültü çıkarıyorsunuz. Gürültü patırtıyla duvarın arkasına geçilmez.

Pacan: Ben başka atasözü biliyorum: «Yatıp duran taş, yosun tarafından tepelenir.» Biz yosunlanmayız. (Antip Nikanoroviç giriyor.)

Antip Nikanoroviç: Merhabalar. (Pacan'a.) Bizim yollarımız her zaman birleşiyor.

Pacan: (Gülüyor.) Bilinmez, kim kimi gizlice izliyor.

Antip Nikanoroviç: (Gülüyor.) Ben gizlice takip etmiş oluyorum. Bugün gençler olmadan hareket edemezsin.

Pacan: Çok doğru sözler. Peki siz, İvan Petroviç, bize, gençlere, dayanmıyorsunuz. Bu sizin büyük yanılığınız. (Yanına astığı çantasından kaset çıkarıp masaya bırakıyor.) Pana istedi. Haydi, hoşça kalın. Acelem var, işler başımızdan aşkın.

(Pacan çıkıyor.)

Antip Nikanoroviç: Becerikli oğlan. Yükselir. Gençlerin gözleri, kulakları keskin. Damgalansalar da doğru yapıyorlar.

İvan Petroviç: (*Sinirlenip.*) Sen de, Antip hedefini şaşmıyorsun, ya.

Antip Nikanoroviç: Ne demek istiyorsun, Paynuş?

İvan Petroviç: Övüyorum seni. Yükselirsin.

Antip Nikanoroviç: Yükselirdim – ayaklarım kısa.

İvan Petroviç: Ayakların kısa da olsa –elin uzunrak.

Antip Nikanoroviç: Ben sana, Paynuş, kavga etmeye gelmedim.

İvan Petroviç: A-a, belli, teselli etmeye geldin. Teşekkürler, teşekkürler sana, Antip.

Antip Nikanoroviç: Sen benimle, Paynuş, suçluymuşum gibi konuşuyorsun. Ben senin tarafındaydım. (*İvan Petroviç susuyor.*) Bizde sana uygun iş var, Paynuş. Dinlendikten sonra...

İvan Petroviç: (*Sinirlenip.*) Bırakalım bu konuşmayı, Antip. Beni düşünmeyiniz, ben kendime iş bulurum.

(*Paara giriyor, onun yüzü ağlamış gibi.*)

Paara: Ben senin, Antin, burada olduğunu düşünmemiştim. (*Yanaşıp bakıyor Antip Nikanoroviç'e.*) Acıyorsun Paynuş'a?

Antip Nikanoroviç: Zor zamanda arkadaşlarla birlikte olmalı.

Paara: (*Alaya alarak.*) Senin «Güzel» arkadaşın, Paynuş, çok «güzel».

Antip Nikanoroviç: Varvara Yegorovna, Paynuş'ı ben mi işten çıkardım, niçin bana gülererek bakıyorsunuz?

Paara: Sizin hepiniz ona tuzak kurdunuz. Şimdi saptırıyorsunuz. Kemiriniz onu. Diri vücut etli olur.

İvan Petroviç: (*Sesini yükseltip.*) Varya!

Antip Nikanoroviç: Niçin, Varya, beni böyle çatlatıyorsun?

Paara: Sen iki yüzlüsün, Antip. Paynuş'a çok güzel görünüyorsun, onun arkasından onu karalıyorsun. Aleksey Dmitriyeviç'le birlik oluyorsun. Bana hepsini anlattılar, ben her şeyi biliyorum.

İvan Petroviç: Varya, sus, rica ediyorum, sus!

Paara: Ya sen bal mumu gibi yumuşaksın. Başına kır düşünceye kadar yaşadın, kendin için bile ayakta duramıyorsun.

Antip Nikanoroviç: Sen, Varvara Yegorovna, bana iki yüzlü dedin. Ben bu sözü yemem. Göster benim yüzlerimi.

(Aptip Nikanoroviç çıkıyor.)

Paara: Göstereceğim, bütün halka göstereceğim. (Paara Paynuş'un ak kabuk gibi yüzünü yeni görüyor. Ona doğru gelip, başını sıvazlıyor.) Paynuş, sevgilim, yüreğim senin için çarpıyor. Başka yolum yok, affet beni. Birlikte yaşayalım. Ben değiştim, Paynuş, ben şimdi başka Varya'yım! Paynuş... (İvan Petroviç devriliyor, Paara onu kapıyor, fakat tutamıyor.) Paynuş! Paynuş! Annesi! Annesi! Doktor! Doktor!

Klanya: (mutfaktan koşuyor.) Yok, yavrum, ne oldu, yavrum?! (Yüreğini tutuyor.) Nefes almıyor, gidiverdi Paynuş. Dönüver yavrum... bütünüyle gitmiş.. (Haç çıkarıyor.) Güzel yavrumu Tanrı aldı. (Hıçkırıyor.) O-o, Pay-nuş! Senden sonra nasıl yaşarım bu yeryüzünde!

Paara: (Sakinleşip, yavaşça.) Ben anladım böyle olacağımı, ben ne zaman çamura bulaşmıştım. Çıkmaz o çamur. (Bağırıyor.) Paynuş, bu senin çamurun! Senin! Senin!

Perde.